178 《ᠬᠠᠪᠢᠷᠠᠯᠳᠠᠭᠤᠨ ᠬᠣᠯᠪᠣᠭᠳᠠᠯ ᠪᠣᠯᠤᠨ ᠳᠦᠷᠢᠮ᠂ ᠬᠣᠶᠠᠷ᠂ ᠭᠤᠷᠪᠠᠳᠤᠭᠠᠷ ᠬᠣᠶᠣᠷ᠂ ᠭᠤᠷᠪᠠᠳᠤᠭᠠᠷ᠂

ᠳᠤᠷᠠᠳᠴᠢᠨᠠᠷ᠂ ᠬᠣᠭᠣᠷᠣᠨᠳᠤ

ᠬᠠᠪᠴᠠᠯᠠᠨ ᠳᠤᠮᠳᠠᠳᠤ ᠪᠣᠯᠤᠭᠰᠠᠨ ᠴᠠᠭᠠᠨ ᠲᠤᠯᠤᠭᠠᠨ ᠳᠤ ᠨᠢᠭᠡᠨᠳᠡᠭᠴᠢᠯᠡᠭᠰᠡᠨ ᠪᠣᠯᠤᠨ᠂᠂ ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠨᠳᠤᠰᠤᠨ ᠳᠤ ᠴᠠᠭᠠᠨ ᠲᠤᠯᠤᠭᠠᠨ᠂ ᠬᠠᠪᠴᠠᠯ

ᠳᠤᠷᠠᠳᠤᠨᠳᠤ ᠪᠣᠯᠤᠭᠰᠠᠨ ᠪᠣᠯᠤᠨ ᠨᠢᠭᠡᠨᠳᠡᠭᠡᠷ ᠪᠣᠯᠤᠭᠰᠠᠨ ᠪᠣᠯᠤᠨ ᠳᠤᠷᠠᠳᠤᠨᠳᠤ

ᠬᠦᠮᠦᠨᠳᠡᠭᠡᠴᠢᠯᠡᠭᠰᠡᠨ ᠳᠤᠷᠠᠳᠴᠢᠨᠠᠷ ᠪᠤᠳᠠᠭᠠᠨᠤᠨ ᠳᠤᠮᠳᠠ ᠨᠢᠭᠡ ᠵᠢᠯᠳᠡ ᠪᠤᠶᠠᠨ ᠳᠤᠷᠳᠠᠭᠠᠨ

(ئەدەبىياتشۇناس ئەلىمىرەن ئەرشىدىن)

ئەلىمىرەن ئەرشىدىن ۱۹۶۵-يىلى ۱-ئايدا ئۇيغۇر ئەدەبىياتى ۋە مەدەنىيىتى ئىلمىي-تەتقىقات ئورنىدا تۇغۇلغان. ئۇ ۱۹۸۲-يىلى شىنجاڭ ئۇنىۋېرسىتېتىنى پۈتتۈرگەن. ئۇنىڭ ئىلمىي-تەتقىقات ساھەسى ئۇيغۇر ئەدەبىياتى تارىخى، ئەدەبىيات نەزەريىسى ۋە مەدەنىيەت تەتقىقاتىدىن ئىبارەت. ئۇ ئەدەبىيات نەزەريىسى ۋە مەدەنىيەت تەتقىقاتىغا ئائىت كۆپلىگەن ماقالىلەرنى ئېلان قىلغان. ئۇنىڭ ئاساسلىق ئەسەرلىرى تۆۋەندىكىلەر:

1. «ئۇيغۇر ئەدەبىياتى تارىخىغا كىرىش» (ئىككىنچى قىسىم، 2009-يىلى نەشىر قىلىنغان)
2. «ئەدەبىيات نەزەريىسىگە كىرىش» (2014-يىلى نەشىر قىلىنغان)

مەۋەم

ئەلىمىرەن ئەرشىدىن ئەدەبىيات نەزەريىسى ۋە مەدەنىيەت تەتقىقاتىدا ئۆزىگە خاس ئۇسۇلنى ساقلىغان ئالىم. ئۇ ئەدەبىيات نەزەريىسىدە ئەدەبىيات ۋەقەلىكىنى ئەدەبىيات ئەمەلىيىتى ۋە ئەدەبىيات ئەنئەنىسىنىڭ ئۆزىگە خاس بىرلىكى دەپ قارايدۇ. ئۇ ئەدەبىيات تەتقىقاتىدا تارىخىي-مەدەنىي ئۇسۇلنى قوللىنىپ، ئەدەبىيات ئەسەرلىرىنى ئۇلارنىڭ تارىخىي-مەدەنىي شارائىتى بىلەن مۇناسىۋەتلەشتۈرۈپ تەتقىق قىلىدۇ.

ئەلىمىرەن ئەرشىدىن ئۇيغۇر ئەدەبىياتى تارىخىدا مۇھىم ئورۇن تۇتىدىغان ئالىم. ئۇنىڭ تەتقىقاتلىرى ئۇيغۇر ئەدەبىياتى تارىخىنى ئۆگىنىشتە مۇھىم مەنبەدۇر. ئۇنىڭ ئەدەبىيات نەزەريىسىگە ئائىت قاراشلىرى ئۇيغۇر ئەدەبىيات نەزەريىسىنى تەرەققىي قىلدۇرۇشتا مۇھىم رول ئوينىغان. ئۇنىڭ ئەسەرلىرى ئۇيغۇر ئەدەبىياتى تەتقىقاتچىلىرى ۋە ئوقۇرمەنلىرى ئۈچۈن قىممەتلىك ماتېرىيال بولۇپ قالىدۇ.

مەنبەلەر

[1] ئا. ئەلىمىرەن. ئۇيغۇر ئەدەبىياتى تارىخىغا كىرىش (ئىككىنچى قىسىم). ئۈرۈمچى: شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى، 2009.

[2] ت. ھاجىمىنىر. ئەدەبىيات نەزەريىسىگە كىرىش. ئۈرۈمچى: شىنجاڭ مەدەنىيەت نەشرىياتى، 2014.

[3] ئەلىمىرەن ئەرشىدىن. «ئۇيغۇر ئەدەبىياتى تارىخىدا ئەدەبىيات ۋەقەلىكى مەسىلىسى ھەققىدە ئەسەرلەر ھەققىدە ئەسەرلەر ئۈستىدە ئىزدىنىش». ئۈرۈمچى: شىنجاڭ مەدەنىيەت نەشرىياتى، 2008. 4) 2008 ئىككىنچى نۇسخا ئۈستىگە ئەسەرلەر ھەققىدە ئەسەرلەر ئۈستىدە ئىزدىنىش. ئەدەبىيات ۋەقەلىكىنى ئەدەبىيات ئەمەلىيىتى ۋە ئەدەبىيات ئەنئەنىسىنىڭ بىرلىكى دەپ قارايدۇ. ئۇ ئەدەبىيات تەتقىقاتىدا تارىخىي-مەدەنىي ئۇسۇلنى قوللىنىپ، ئەدەبىيات ئەسەرلىرىنى ئۇلارنىڭ تارىخىي-مەدەنىي شارائىتى بىلەن مۇناسىۋەتلەشتۈرۈپ تەتقىق قىلىدۇ. ئۇنىڭ ئەسەرلىرى ئۇيغۇر ئەدەبىياتى تەتقىقاتچىلىرى ۋە ئوقۇرمەنلىرى ئۈچۈن قىممەتلىك ماتېرىيال بولۇپ قالىدۇ.

ئەلىمىرەن ئەرشىدىن ئۇيغۇر ئەدەبىياتى تارىخىدا مۇھىم ئورۇن تۇتىدىغان ئالىم. ئۇنىڭ تەتقىقاتلىرى ئۇيغۇر ئەدەبىياتى تارىخىنى ئۆگىنىشتە مۇھىم مەنبەدۇر. ئۇنىڭ ئەدەبىيات نەزەريىسىگە ئائىت قاراشلىرى ئۇيغۇر ئەدەبىيات نەزەريىسىنى تەرەققىي قىلدۇرۇشتا مۇھىم رول ئوينىغان. ئۇنىڭ ئەسەرلىرى ئۇيغۇر ئەدەبىياتى تەتقىقاتچىلىرى ۋە ئوقۇرمەنلىرى ئۈچۈن قىممەتلىك ماتېرىيال بولۇپ قالىدۇ.